

# Етнопедagogіка народу на виховання підростаючого покоління

- Мета, зміст та основні чинники виховання.
- Засоби та методи виховання.
- Принципи народного виховання.
- Самовиховання в житті людини.
- Етнопедagogіка - основа сучасної національної системи виховання.

# Мета, зміст та основні чинники ВИХОВАННЯ

Педагогічні погляди народу на виховання склалися без професійної педагогічної підготовки. Народ по зернині відбирав усе краще, що відповідало його ідеалу виховання справжньої людини. Народ мав усталені поняття про суть, мету, завдання, прийоми, методи і засоби виховання, основні чинники формування особистості, напрями навчання і виховання дітей. Народ завжди правильно уявляв суть виховання: «Виховання - безцінне багатство», «Дитина - дорогоцінність, а ще більша дорогоцінність - її виховання». Виховання українська народна педагогіка розглядає як першу суспільну потребу: «Камінь шліфують, а людину виховують». Найкращим майстром народ вважав того, хто виховав розумну і добру людину. Народ вірив у силу виховання.



# Мета, зміст та основні чинники

## ВИХОВАННЯ



З давніх-давен в Україні передається народна настанова: «Якщо твої плани розраховані на рік - сій жито, якщо на десятиліття - саджай дерево; якщо на віки - виховуй дітей».

На думку народу, головною причиною занедбаності виховання є відсутність вимогливості до дітей, потакання їхнім примхам. «Причина - у батькові, а результати - у дітях. М'якосердий батько - сину воля». Народ розумів природу дитячого вередування: «Чого дома нема, того дитина і просить». Розуміючи дитячу психологію, народ помітив: «Діти лякають батьків своїм плачем, а старики - своєю смертю», «У домі, де діти, бувають і злодії», «Сміх без причини - ознака дурного виховання».





# Мета, зміст та основні чинники ВИХОВАННЯ

Особливо народна педагогіка акцентує увагу на домашнє оточення, уклад життя родини. Сім'я позитивно впливатиме на дітей, якщо в ній панує дух єдності. Чітко визначився у народних уявленнях такий могутній чинник формування особистості, як виховання прикладом: «Добрий приклад кращий за 100 слів», «Бурчання наскучить, приклад научить», «Приклад кращий за правило».

Народ упевнений, що формування людини залежить насамперед від виховання:

«Що виховаєш, те й матимеш»,

«І у дурних батьків бувають розумні діти»,

«Здібності від народження - тільки половина, інша половина — виховання».



# Мета, зміст та основні чинники ВИХОВАННЯ



- Основну мету виховання народна педагогіка вбачає в тому, щоб підготувати кожного до життя і праці, навчити людяності, доброти, дружби, милосердя, технології здорового спілкування, злагоди, колективізму, гуманності.
- *Зміст виховання* в народній педагогіці - це весь процес формування особистості й підготовка її до активної участі у виробничому, суспільному й духовному житті. У конкретнішому вираженні зміст виховання охоплює формування морального обличчя, інтелектуальний і фізичний розвиток, прищеплення працьовитості, естетичних смаків
- Основними критеріями визначення рівня вихованості є вчинки, поведінка, дії людини: **«На дерево дивись, як родить, а на людину - як робить».**

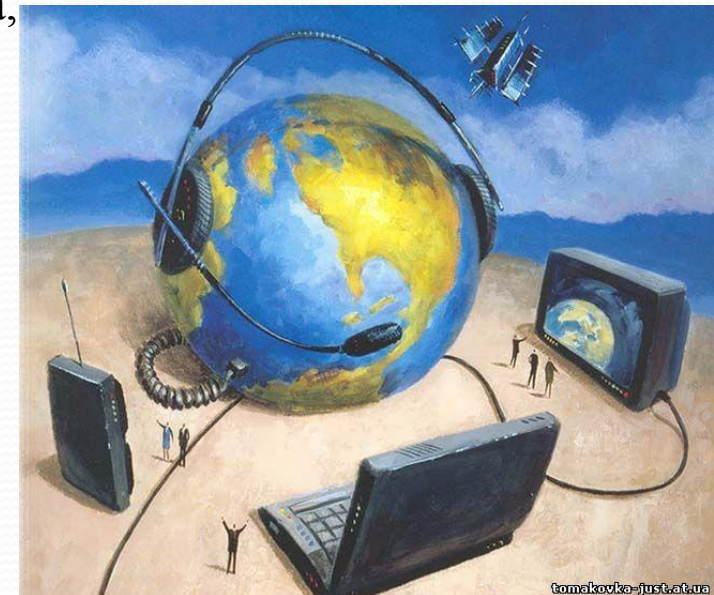




# Засоби та методи виховання.

Під *засобами виховання* розуміють діяльність, явища чи предмети культури, навколишній світ тощо, які можуть впливати на особистість у певному напрямі.

Засоби виховання: слово, фольклор, авторитет, праця, навчання, природа, побут, звичаї, традиції, громадська думка, мікроклімат, суспільний досвід, преса, радіо, телебачення, режим, література, мистецтво, книги, кіно, театр, музеї, іграшки, свята, символи, реліквії, релігія тощо.



# Засоби та методи виховання



Для практичного користування у виховній роботі з дітьми методи поділяють на три групи:

- 1) методи переконання і формування досвіду суспільної поведінки;
- 2) методи організації життєдіяльності дітей;
- 3) методи стимулювання культурної поведінки.

*Методи переконання:* роз'яснення, повчання, напучення, порада, бесіда, приклад, розповідь, застереження, читання, дискусія. Вони впливають на свідомість, збагачують розум дитини, формують життєві принципи й уміння орієнтуватися в житті.

*Методи організації життєдіяльності,* спрямовані на захист власного життя, здоров'я та оточення: вправи, режим, доручення, нагляд, прохання, наказ, заборона.





# Засоби та методи виховання

*Методи стимулювання культурної поведінки:* схвалення, змагання, сугестія (навіювання), заохочення, покарання. Ці методи відіграють профілактичну роль у формуванні поведінки та стосунків.

*Заохочення* - лагідні методи виховання: слово, усмішка, лагідний погляд, ласка, похвала, нагорода, залучення до виконання цікавих дій, погладжування по голові, оцінка, подяка.

*Покарання:* вияв незадоволення, осуд, присоромлення, обмеження деяких прав, посилення контролю, відстрочка обіцянки, стриманість у поводженні з дитиною, позбавлення ласки, відчуження в голосі, гнів, обурення. Не слід карати зі зла. Покарання має бути справедливим, відповідати характеру порушення





# Принципи народного виховання



У процесі багатолітньої життєвої практики викристалізувались провідні **принципи виховання** — сукупність вихідних положень та ідей, що визначають спрямування, зміст і організацію виховних дій. Адже дитина — дар божий, її треба оберігати, доглядати, дбати про її тендітну душу, не допускати наруги над нею.

1. *Принцип гуманізму* виявляється в гуманному ставленні до дітей, у застосуванні найдоцільніших засобів впливу на них: «Діти - як квіти: полий, то ростимуть».
2. *Принцип народності* закликає виховувати дітей і молодь у дусі ідей, ідеалів, почуттів, прагнень, моралі, культурних здобутків, знань, виробничого досвіду, досягнень, світогляду українського народу, прислухатися до голосу народу, жити, працювати і творити для загального добра України

# Принципи народного виховання

3. *Принцип зв'язку виховання з життям:* налаштованість до умов реального життя шляхом формування світогляду, позитивного ставлення до людей, виховання людяності, принциповості, порядності.
4. *Принцип наступності та спадкоємності поколінь.*  
Основні віхи реалізації принципу: забезпечення міжпоколінного зв'язку, естафетна передача старшими молоді знань, умінь, досвіду, духовних цінностей, знання народу, виховання любові до батьків, до літніх людей, шани до предків, піклування про батьків, бережливого ставлення до спадщини і т.ін.





# Принципи народного виховання

5. *Принцип участі в праці.* Золоті правила народної педагогіки: «Людина виховується в праці, через працю і для праці», «Вік живи, вік учись і вік трудись».
6. *Принцип природовідповідності* вимагає будувати процес виховання на основі врахування вікових і індивідуальних особливостей дитини.
7. *Принцип культуровідповідності* передбачає поступове входження дитини у сферу сучасної культури, вироблення культурної поведінки, певної компетенції в мистецтві, етиці, естетиці, музиці, володіння основами знань з кібернетики, електроніки, релігії, політології, соціології, етнографії, дизайну і т.ін.
8. *Принцип самодіяльності* означає спрямування виховного впливу на дітей з метою їхнього особистісного виявлення, вироблення власної волі й самостійного мислення, творчої думки, ініціативи, винахідливості, підприємливості, громадської активності і ін. .
9. *Принцип педагогічної компетентності батьків.* Обізнаність батьків з народною педагогікою, теорією виховання, антропологічними науками.
10. *Принцип систематичності і послідовності.*
11. *Принцип єдності вимог і поваги до особистості.*



# Самовиховання в житті людини.



*Самовиховання*, на думку народу, має велике значення в житті людини. Народний афоризм прямо націлює юнаків і дівчат: «Батьки дали тобі життя - волю виховай сам». Народ створив своєрідну програму самовиховання молоді людини: «Хорошу справу роби в міру, погану не роби зовсім», «Захочеш дізнатися про себе - спитай думку людей», «Хорошому норову вчись на прикладі без норову». Народна мудрість стверджувала: слід намагатися викликати в дитини внутрішні здорові чуття і прагнення позбавитися шкідливих і нездорових проявів у своєму характері, вчинках, допомогти їй поступово набувати позитивного життєвого досвіду, виробляти в собі благородство, ввічливість, працелюбність, скромність, справедливість, чесність і правдивість.

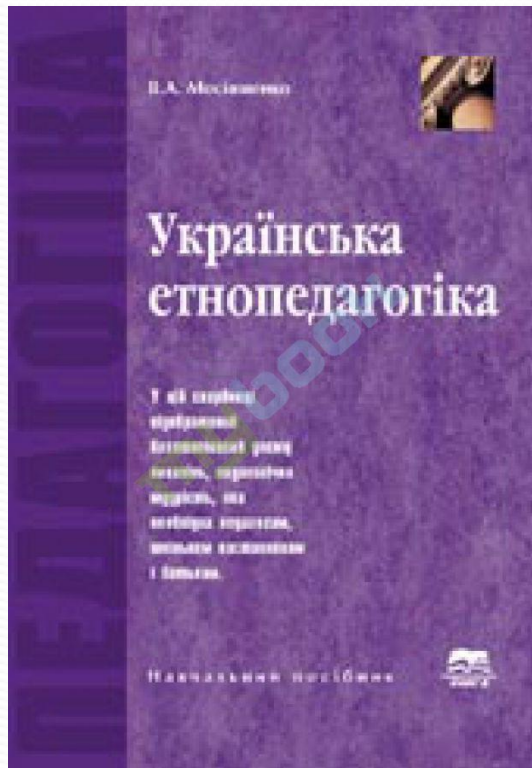


# Самовиховання в житті людини.

*Методи самовиховання:* аналіз, спостереження, самокритика, самопереконавання, самонавіювання, самозобов'язання, емоційне уявне перевтілення в іншу людину, похвала, оцінка вчинків дорослими, присоромлення, спілкування зі старшими. *Засоби самовиховання:* народні свята, обряди, символи, казки, усна народна творчість, народні традиції. В українській народній педагогіці використовуються такі форми організації дітей: індивідуальна, групова, масова (фронтальна). Індивідуальна форма - догляд за дитиною; групова - виховання дітей у сім'ї, участь в об'єднаннях ровесників; фронтальна - участь у праці, святах, обрядах.



# Етнопедагогіка - основа сучасної національної системи виховання



Українська етнопедагогіка є власне національною виховною системою, що сформувалася завдяки поєднанню народного, національного і загальнолюдського, завдяки зв'язку минулого і загальнолюдського, минулого з сучасним в історії нашого народу. Ця система є сьогодні надійним фундаментом національного реформування нашої освіти і виховання, розв'язання тих завдань формування особистості громадянина України, які чітко визначені в Концепції громадянського виховання та Концепції 12-річної загальноосвітньої школи.



# Етнопеддагогіка - основа сучасної національної системи виховання

А ці завдання, відповідно до названих документів, такі:

- сформувати свідомого громадянина, патріота, професіонала, людину з притаманними їй особистісними якостями й рисами характеру, світоглядом і способом мислення, почуттями, вчинками та поведінкою;



# Етнопеддагогіка - основа сучасної національної системи виховання



- сформувати такі особистісно значущі якості, як національна свідомість, духовність людини. Домінантою виховного процесу має стати формування в учнів патріотизму з новим змістовим наповненням. Це виховання почуття любові до рідного краю, свого народу, держави, відповідальності за їх майбутнє, відкритості до сприймання різноманітних культур світу, освоєння духовних цінностей людства - гуманізму, свободи, справедливості, толерантності, культури миру, національного примирення, збереження природи, всебічний розвиток індивідуальності дитини.



Презентацію підготував

студент 11-СП групи

**Мельник Микола**

